
OKÉNKO DO HISTORIE MEDICÍNY

JEAN DE CARRO A JEHO PŘÍNOS PŘI OČKOVÁNÍ PROTI PRAVÝM NEŠTOVICÍM

Marie VACKOVÁ

Univerzita obrany, katedra epidemiologie Fakulty vojenského zdravotnictví, Hradec Králové

Řadu návštěvníků Karlových Varů upoutá nádherný hotel JEAN DE CARRO, který leží přímo v srdci lázeňského centra. Z různých informačních materiálů se můžeme dozvědět, že hotel byl pojmenován podle švýcarského lékaře Jeana de Carro, který zde žil v 19. století a kromě lázeňství se věnoval také společenskému a kulturnímu dění v Karlových Varech. Kdo vlastně byl Jean de Carro, proč působil právě v Karlových Varech a jak se podílel na vakcinaci proti pravým neštovicím?

Jean de Carro byl typický kosmopolita. Narodil se v roce 1770 v Ženevě, po matce byl Francouz, po otci Švýcar. Univerzitní vzdělání získal ve skotském Edinburgu, kde byl roku 1793 promován doktorem medicíny. Ve stejném roce se odstěhoval do Vídně, kde zahájil svou lékařskou praxi, založil i rodinu a zde také prožil velkou část svého života. Na jaře roku 1826 odjel do Karlových Varů, aby si zde léčil úporné bolesti vyvolané dnou. Léčivé prameny a krásné lázeňské město na něho udělaly velký dojem, a tak se rozhodl, že zde zůstane natrvalo. V Karlových Varech pak působil jako lázeňský lékař až do své smrti. Zemřel roku 1857 ve věku 87 let.

Jean de Carro nebyl sice vědec proslulý originálními pracemi, ale byl výborný praktik. Své místo v dějinách lékařství si získal hlavně tím, že dovedl bystře podchytit každý objev a propagovat jej díky svým společenským stykům, a také svou velkou houževnatostí. Tak se také dověděl o Jennerově objevu očkování proti pravým neštovicím. S tímto anglickým lékařem vedl odbornou korespondenci a dokladem jejich přátelství může být i stříbrná tabatěrka s Jennerovým věnováním, která je uložena v depozitáři Národního muzea v Praze.

Právě Jean de Carro se zasloužil o rozšíření očkování proti pravým neštovicím z Britských ostrovů dále po evropské pevnině a po Asii. V řadě zemí, kde je kráva uctívána jako posvátné zvíře, měl s použitím vakcíny získané z kravských neštovic velké

problémy. V literatuře je někdy označován jako apoštol Jennerův (3).

Neprávem opomíjena je osobnost Jeana de Carra jako velkého propagátora české historie a literatury. Této činnosti věnoval celou třetinu svého života. Od roku 1831 do roku 1856 vydával francouzsky psanou ročenku „Almanach de Carlsbad“. Byla to jedinečná vlastivědná encyklopedie, ve které často kritizoval různé záporné jevy, jež podle jeho mínění škodily dobré pověsti lázeňského města. Jeho kritiky vyvolaly i řadu nepřátelství.

Během svého života se seznámil s řadou významných osobností – Haydnem, Metternichem, vévodkyní Zaháňskou, Josefem Jungmannem, Františkem Palackým, Václavem Hankou, Karlem Vinařickým a dalšími.

Osobnost tohoto švýcarského lékaře, od jehož úmrtí uplyne v letošním roce již 150 let, je velmi zajímavá a studium dalších historických pramenů by jistě odhalilo i další zajímavosti z jeho života.

Paměti doktora Jeana de Carro literárně zpracovala například Alena Šubrtová v knize „Poslední noc“ (3) nebo se o tomto švýcarském lékaři, který prožil třicet let v Karlových Varech, můžeme dočíst v knize autorů Karla Nejdl a Jana Miesslera „Jean de Carro a jeho Karlovy Vary“ (4).

Cílem tohoto sdělení bylo stručně připomenout jednu z celé řady osobností, které se podílely na zavedení a rozšíření očkování proti variole a následně i na eradikaci této nebezpečné nemoci.

Mohlo by se zdát, že variola má pro nás v současné době význam jen z pohledu historie infekčních nemocí (1, 6). Virus varioly je bezpečně uložen v laboratořích a nákaza byla ve světě vymýcena. V současné době se však objevil nový fenomén a tím je možné zneužití vysoce nebezpečných B-agens.

Snad tento letný pohled do historie jedné závažné infekční nemoci nám připomene onemocnění, na které v nedávné minulosti umíraly tisíce lidí.

Objevení relativně jednoduché metody, která zajistila imunitu proti variole, vytvořila později základ použití vakcín, které představují hlavní nástroj v prevenci infekčních chorob dodnes.

Literatura

1. HAVLÍK, J. – MACHALA, L. 200 let očkování proti pravyým neštovicím. Virus varioly už jen v laboratořích. *Vesmír*, 1996, roč. 75, č. 11, s. 633.
2. KÁBRT, J. *Lexicon medicum*. Praha, Avicenum, 1988. 736 s.
3. MATOUŠEK, O. – MATOUŠKOVÁ, B. Jean de Carro, apoštol Jennerův, buditel Karlových Varů. *Čas. Lék. čes.*, 1957, roč. 29, s. 940–941.
4. NEJDL, K. – MIESSLER, J. *Jean de Carro a jeho Karlovy Vary*. Karlovy Vary, Krajské nakladatelství, 1958. 154 s.
5. ŠUBRTOVÁ, A. *Poslední noc*. Praha, Albatros, 1987. 190 s.

Korespondence: RNDr. Marie Vacková, CSc.
Univerzita obrany
Fakulta vojenského zdravotnictví
Katedra epidemiologie
Třebešská 1575
500 01 Hradec Králové
e-mail: vackova@pmfhk.cz

Do redakce došlo 24. 8. 2007